

Vestfold og Telemark

FYLKESKOMMUNE

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Seksjon for folkehelse og livsmestring

Vår dato: 11.04.2022
Deres dato: 03.03.2022
Vår referanse: 22/13222-2
Deres referanse:
Vår saksbehandler: Elin Anne Gunleiksrud

Innspill til neste folkehelsemelding

Seksjon for folkehelse og livsmestring i Vestfold og Telemark fylkeskommune ønsker å gi innspill til Helse- og omsorgsdepartementet sitt arbeid med ny folkehelsemelding.

Statsråden ber i høringsbrevet om innspill som belyser både utfordringsbildet og konkrete forslag til virkemidler og tiltak. Høringsbrevet reiser en rekke viktige spørsmål om hvordan folkehelsearbeidet kan forsterkes og innrettes. De aller fleste av folkehelseutfordringene som Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet trekker frem som viktige innsatsområder møter kommunesektoren, dvs. både kommuner og fylkeskommuner, i sitt folkehelsearbeid.

Fra vårt fylkeskommunale ståsted, er derfor hovedbudskapet at meldingen bør ha som gjennomgående tema hvordan kommunesektoren best kan møte utfordringene, på tvers i egen organisasjon, sammen med frivilligheten, næringslivet og innbyggerne. Folkehelsearbeidet i kommuner og fylkeskommuner er i høy grad et tverrsektorielt og tverrfaglig arbeid, der virkemidler og arbeidsformer for å oppnå forståelse og gjennomslag for folkehelsehensyn er avgjørende. Eksempler på slike tema er virkemidler gjennom plansystemet som bidrar til at folkehelsehensyn prioriteres, og arbeidsformer som ivaretar medvirkning og samskaping for å bidra til sosial innovasjon i utforming og implementering av folkehelse tiltak.

Sosial ulikhet i helse og planlegging

Sosial ulikhet i helse er såkalte gjenstridige planproblem, fordi påvirkningsfaktorene er så mange, befinner seg på flere samfunnsnivå og kunnskap om årsak, virkning og løsning er usikker. Det kreves god samordning mellom sektorer og nivå, både i overordnet planlegging, temaplaner og reguleringsplaner for å påvirke bakenforliggende årsaker til sosial ulikhet i helse og å styrke faktorer som fremmer helse. Hvordan helsekonsekvensutredninger og -vurderinger kan bidra til å løfte folkehelsehensyn er et utviklingsområde som bør løftes i meldingen.

Folkehelseloven er tydelig på at oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer skal være del av grunnlaget som drøftes i kommunale og regionale planstrategier. Oversiktsdokumenter etter folkehelseloven er ofte et krevende arbeid for mange kommuner og dokumentene er omfattende. Loven stiller krav om at oversikten skal foreligge ved oppstart av arbeidet med planstrategien. I en vurdering av folkehelseloven bør det undersøkes i hvilken grad koblingen mellom folkehelseloven

Postadresse:
Postboks 2844
3702 Skien

Besøksadresse:
Fylkesbakken 10, Skien
Svend Foynsgate 9, Tønsberg

Sentralbord:
35 91 70 00
post@vtfk.no

Org. no.:
821 227 062

vtfk.no

og plan- og bygningsloven, bidrar til intensjonen om at vurdering av folkehelseutfordringer inngår i planstrategien og støtter «helse i alt vi gjør». Tydelig definerte folkehelseutfordringer som er drøftet av folkevalgte i arbeidet med planstrategi og kommuneplan, kan være en nøkkel for å øke forståelsen av påvirkningsfaktorer og helsefremmende ressurser for helsetilstanden i en lokal og regional kontekst.

Samskaping og sosial innovasjon i møte med folkehelseutfordringene

Vestfold og Telemark fylkeskommune deltar i den statlige satsningen Program for folkehelsearbeid i kommunene, sammen med en rekke kommuner i fylket. I dette arbeidet er det gjort en rekke erfaringer med *samskaping og sosial innovasjon* i folkehelsearbeidet, der fylkeskommunen bidrar med støttestrukturer i kommunenes arbeid med å utvikle tiltak som styrker helse og livskvalitet for barn og unge. Samskaping skjer på tvers av sektorer i kommunene, sammen med frivillig sektor og innbyggere for å utvikle og implementere tiltak som møter komplekse utfordringer. Likeverdig dialog og demokrati er viktige verdier i samskaping. Det er nødvendig med kompetanse for å fasilitere slike prosesser. Fylkeskommunen har lagt vekt på å tilrettelegge for nettverkssamarbeid på tvers av kommunene for å realisere målene i programarbeidet i fylkeskommunen. Derfor gjennomfører Høgskolen i Innlandet en evaluering av hvordan støttestrukturene fylkeskommunen legger til rette for, kan bidra til sosial innovasjon i kommunenes prosjekter.

Det ligger mye læring i Program for folkehelsearbeidet i kommunene som nå gjennomføres over hele landet. Det er gjort nybrottsarbeid når det gjelder innovative arbeidsformer for å fremme god psykisk helse og livskvalitet for barn og unge. Dette bør være svært relevant for arbeid med å gjøre psykisk helse til en likeverdig del av folkehelsearbeidet. Samtidig er det gjort erfaringene i programarbeidet når det gjelder nye arbeidsformer som vil være overførbart også til andre folkehelse tema.

Kunnskapskilder i det forebyggende folkehelsearbeidet

Etter folkehelseloven skal fylkeskommunen bidra til å fremskaffe kunnskap i det systematiske folkehelsearbeidet. I dette arbeidet møter fylkeskommunen ofte utfordringer knyttet til personvernsreglement og tilgang på data, til tross for at samfunnsnyttene kan være åpenbar ved slik datatilgang.

Et eksempel på dette har vi fra Vestfold og Telemark fylkeskommune arbeid med prosjektet Skadedata. I dette prosjektet har fylkeskommunen et samarbeid med Sykehuset i Vestfold om å gjennomføre en utvidet registrering ved tilfeller av ulykker på vei, som blant annet er geografiske punktdata for ulykkessted. Det har vist seg vanskelig å få tilgang til det som er registrert, på tross av at dette er i tråd med NPR-forskriftens formålsparagraf (§ 1-2. Norsk pasientregisters formål bokstav c) *bidra til kunnskap som grunnlag for forebygging av ulykker og skader*). Det ser ut til at dette handler om manglende hjemmel i andre lover og at NPR forskriften er underlagt helsepersonelloven. Det ser ikke ut til å være av betydning at fylkeskommunen har ansatte som både har helsefaglig utdanning eller forskerkompetanse. Vi mener det er behov for at det utredes om ulike regelverk bør endres for å kunne gi fylkeskommunen nødvendig hjemmelsgrunnlag for

Vestfold og Telemark

FYLKESKOMMUNE

datatilgang til aidentifiserte helseopplysninger eller tilsvarende personsensitive data, så lenge det er i tråd med GDPR- regelverket, har en åpenbar samfunnsnytte og er i tråd med folkehelseloven. Regelverk det kan være aktuelt å se nærmere på er folkehelseloven, forskrift om oversikt over folkehelsen, helseregisterloven, helsepersonelloven og NPR-forskriften.

Med hilsen

Elin Anne Gunleiksrud
rådgiver
elin.gunleiksrud@vtfk.no

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Mottakere:

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET, Postboks 8011 Dep
, 0030 OSLO

Kopimottakere:

BDK-ARK-7013 Post Dokumentsenter